



MAKTABGACHA TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BOLALAR BILISH FAOLLIGIGA TA'SIRI

Aliqulova Dilnoza Quvvatovna

Kattaqo'rg'on shahar 15-MTT tarbiyachisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning bolalar bilish faolligiga ta'siri ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotlarda raqamli vositalar — planshetlar, interaktiv doskalar, raqamli o'yinlar va multimedia resurslarining bolalarning diqqat, xotira, tafakkur, muammo yechish va ijodiy fikrlash kabi kognitiv jarayonlarini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalardan oqilona va me'yorida foydalanish zarurligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, raqamli texnologiyalar, bilish faolligi, kognitiv rivojlanish, raqamli o'yinlar, interaktiv ta'lim.

Kirish

Zamonaviy jamiyatda raqamli texnologiyalar barcha sohalarga, jumladan, ta'lim tizimiga ham chuqur kirib kelmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida raqamli texnologiyalardan foydalanish bolalarning bilish faolligini oshirish, ularni faol o'rganishga jalb etish va individual rivojlanish ehtiyojlarini hisobga olish imkonini bermoqda.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bolalarning motivatsiyasi, qiziqishi va faolligini oshiradi hamda kognitiv rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, raqamli o'yinlarga asoslangan ta'lim bolalarda mantiqiy fikrlash va muammo yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Raqamli texnologiyalarning bilish faolligiga ta'sir mexanizmlari

1. Interaktivlik va faol ishtirok

Interaktiv texnologiyalar (interaktiv doskalar, sensorli ekranlar, ta'limiy ilovalar) bolalarni faol o'quv jarayoniga jalb qiladi. Bu jarayonda bola passiv



tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. Tadqiqotlarga ko'ra, raqamli muhitda tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning diqqatni jamlash va eslab qolish ko'rsatkichlarini oshiradi.

2. Xotira va diqqatni rivojlantirish

Raqamli o'yinlar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda qisqa va uzoq muddatli xotirani mustahkamlashga xizmat qiladi. Moskva shahrida olib borilgan tadqiqotlarda raqamli o'yinlar an'anaviy stol o'yinlariga nisbatan xotira va diqqatni rivojlantirishda samaraliroq ekanligi aniqlangan.

3. Tafakkur va muammo yechish ko'nikmalari

Raqamli muhitda beriladigan topshiriqlar bolalardan mantiqiy fikrlash, taqqoslash, tahlil qilish va qaror qabul qilishni talab etadi. Bu esa tafakkurning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Raqamli o'yinlarga asoslangan ta'lim bolalarda algoritmik va mantiqiy fikrlashni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Ijobiy jihatlar

Raqamli texnologiyalarning maktabgacha ta'limdagi asosiy ijobiy jihatlarini quyidagilardan iborat:

- ta'lim jarayonining qiziqarli va motivatsion bo'lishi;
- individual ta'lim imkoniyatlarining kengayishi;
- bolalarda ijodiy fikrlashning rivojlanishi;
- muammo yechish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarining shakllanishi;
- til rivoji va kommunikativ ko'nikmalarning oshishi.

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar bolalarning ijodiy va kognitiv rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Salbiy jihatlar va cheklovlar

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalardan haddan tashqari foydalanish ayrim salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Jumladan:

- diqqatning tez chalg'ishi;
- jismoniy faollikning kamayishi;



- uyqu rejimining buzilishi;
- ijtimoiy muloqotning qisqarishi.

So'nggi tadqiqotlar ekran vaqtining ko'payishi maktabgacha yoshdagi bolalarda uyqu muammolari va diqqat pasayishiga olib kelishi mumkinligini ko'rsatmoqda. Shu sababli, raqamli texnologiyalardan foydalanishda me'yor va pedagogik nazorat muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik tavsiyalar

Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish uchun quyidagi tavsiyalarni inobatga olish lozim:

1. Raqamli vositalarni an'anaviy o'yin va mashg'ulotlar bilan uyg'unlashtirish.
2. Ekran vaqtini yosh xususiyatlariga mos ravishda cheklash.
3. Ta'limiy va sifatli raqamli kontentdan foydalanish.
4. Tarbiyachi va ota-onalar tomonidan doimiy nazoratni ta'minlash.
5. Raqamli faoliyatni jismoniy va ijodiy mashg'ulotlar bilan muvozanatlash.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar maktabgacha ta'limda bolalar bilish faolligini oshirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. To'g'ri va maqsadli qo'llanilganda ular bolalarning diqqat, xotira, tafakkur, muammo yechish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Biroq, raqamli texnologiyalardan foydalanishda me'yorni saqlash va pedagogik nazoratni kuchaytirish zarur.